

1. strana	2. strana	3. strana	4. strana	5. strana	6. strana	Súčet

TEST ZO SLOVENSKEHO JAZYKA A LITERATURY
MAREC 2014

Test obsahuje 4 ukážky. Pod textom každej ukážky nasledujú úlohy, ktoré sa k danej ukážke vzťahujú.

Ukážka 1

„Ako pokračuje slovník?“ opýtal sa Winston zvesneným hlasom, aby prekričal všeobecný hurhaj. „Pomaly,“ odvetil Syme. „Práve robím prídavné mená. Je to vzrušujúca práca. „Jedenáste vydanie bude už definatívne,“ vysvetľoval. „Formujeme jazyk do jeho konečnej podoby – takej, ktorú bude mať, keď sa už nijako ináč rozprávať nebude. Keď prácu dokončíme, ľudia ako ty sa ho budú musieť znova naučiť. Podľa teba zrejme našou hlavnou úlohou je tvoriť nové slová. Kdeže! My slová ničíme – more slov, stovky denne. Otesávame jazyk až na kosť. V jedenástom vydaní nebude jediné slovíčko, ktoré by sa mohlo stať archaizmom do roku 2050.“

Lačno sa zahrzol do chleba, prehltol niekoko súst a potom dŕej rozprával, nádychom akejsi puntičkárskej vášne. Symeho chudá a tmavá tvár ožila, z očí zmzol posmievačný výraz a vystriedal ho ako si takmer zasnený.

„Je to krásna prácička ničiť slová. Samozrejme najväčší odpad je pri slovesách a prídavných menách ale aj stoviek podstatných mien by sa dalo zbaviť. A nie sú to iba synonymá ale aj antonymá. Napokon aké oprávnenie na existenciu má slovo ktoré je len opakom iného slova?“

Už samo osebe/o sebe slovo predsa obsahuje protiklad. Vezmi si, napríklad/na príklad, slovo „dobrý“. Ak jestvuje slovo „dobrý“, načo je potrebné slovo „zlý“? „Nedobrý“ celkom postačí – je dokonca lepšie, pretože/preto že je to presný opak, čo sa nedá povedať o druhom slove. Alebo, ak potrebuješ silnejší výraz slova „dobrý“, aký zmysel má celá reťaz nepresných a nepotrebných slov ako „výborný“ či „vynikajúci“ a všetky ostatné? Ten význam predsa vystihuje „naddobrý“, alebo, ak potrebuješ ešte niečo silnejšie, „naddobrý“. Samozrejme, že tieto tvary už používame, pravda, v definitívnej verzii newspeaku už nič iné nebude. Nakoniec celý pojem „dobra“ a „zla“ bude vystihovať iba šesť slov – v skutočnosti len jedno slovo. Nieje/nie je to krása?

1. **Doplňte do prvých troch odsekov ukážky 1 písmená i/y, í/ý, l/l', s/z.** _____/6

2. **Do zvýraznenej časti ukážky 1 doplňte čiarky.** _____/6

3. **Vypíšte z dvojíc podčiarknutých slov to, ktoré je napísané správne.** _____/4

.....

4. **Vypíšte z posledného odseku ukážky 1 dve synonymá k slovu *antonymum*.**

a) .....

b) .....

_____/2

5. **Pomenujte spôsob tvorenia nových slov, ktorý uplatňoval Syme pri svojej práci.**

..... /1

6. **Ako nazval Syme v poslednom odseku ukážky 1 synonymá?**

..... /1

7. **Vypíšte z ukážky slovo, ktoré má rovnaký význam ako slovné spojenie zastarané slová.**

..... /1

8. **Zarad'te slová *napokon* a *samozrejme* zo zvýraznenej časti ukážky 1 k slovnému druhu.**

..... /1

9. **Vypíšte zo zvýrazneného textu v ukážke 1 jedno expresívne slovo.**

..... /1

10. **Pomenujte interpunkčné znamienka, ktoré sa nachádzajú v nasledujúcej vete.**

Nakoniec celý pojem „dobra“ a „zla“ bude vystihovať iba šesť slov – v skutočnosti len jedno slovo.

..... /3

Ukážka 2

Ó, Eros, neporaziteľný v boji,
 ty, ktorý všetko na svete máš v moci,
 ty, pri ktorom sa panna upokojí,
 keď po jej hebkých líkach pôvab noci
 rozlievaš, ty aj morské nebezpečie
 prekonaš, ty aj v chajdách spíš a hoci
 by ako chcel, pred tebou neutečie
nijaký z krehkých smrteľníkov, ani z bohov
 a koho zmocníš sa, ten šalie z toho.

**Ty si aj zbožne zmýšľajúcich ľudí
 priviedol k neodpustiteľným činom
 a ty si to, kto práve teraz budí
 aj nedorozumenie medzi synom
 a otcom – a zas víťazstvo sa kloní
 k pôvabu, ktorý planie v nevestinom
 oku, veď človek vie aj nad zákony
 moci dať pôvab – a tak bez boja a skrytá
 napokon zvíťazí vždy Afrodita.**

1. **Určte**
 a) literárny druh, ku ktorému patrí ukážka 2. ....
 b) literárny žáner ukážky 2. .... /2
2. **Pomenujte umelecké prostriedky z prvej časti ukážky 2.**
 a) *rozlievaš pôvab noci*.....
 b) *krehký (smrteľník)* ..... /2
3. **Vypíšte z nasledujúcej vety slová alebo slovné spojenia, v ktorých prichádza k spodobovaniu.**
Ty si aj zbožne zmýšľajúcich ľudí priviedol k neodpustiteľným činom.
 ..... /3
4. **Z nasledujúcich prídavných mien podčiarknite tie, ktoré považujete za synonymá ku slovnému spojeniu *zbožne zmýšľajúci*.**
ateistický, bohabojný, religiózny, pravoverný, hodnoverný, veriaci ..... /3
5. **Napište číslo, koľko slabík sa nachádza v podčiarknutom verši.** ..... /1
6. **Vypíšte z prvej strofy slovo, v ktorom sa nachádza slabikotvorná spoluhláska.**
 ..... /1
7. **Určte druh rýmu v zvýraznenej časti básne.** ..... /1
8. **Doplňte nasledujúcu vetu tak, že vysvetlíte pôvod literárnych postáv. (Doplňte dve slová.)**
 Eros a Afrodita sú postavy ..... /2

Ukážka 3

Slnečnice

Pri pohľade na okolie ___lavného mesta i niektorých iných ___lovenských miest sú radové rodi___é domy zavedený produkt a majú klientelu medzi t___mi, čo hľadajú kompromis. Nechcú sa tlačit' v byte, no nechcú sa ani starať o priveľký pozemok. Extrémom je smer ___ Bratislavy na Dunajskú Lužnú, kde je tak___chto malých sídlisk až priveľa.

Slnečnice sa ___radovkami vysporiadali lepšie. Pri čistej a jednoduchej architektúre, rovnakej farebnosti i jasnom členení priestoru a ulíc sa tu ľahko orientuje a lokalita pôsobí ucelene. Z vtáčieho pohľadu síce prihusto a bez súkromia, medzi domam___ však tento pocit čiastočne odpadá. Navyše ťažia zo všetkých výhod projektu – teda dobrej dopravnej dostupnosti, zelene v celom areál___, bl___zkosti hrádze i menšieho lesíka. Otázna bude miera súkromia malej záhradky vo vnútrobloku. [...]

Všímame si podobný štandard vyhotovenia i detailov ako pri bytoch, hoci domy sú, prirodzene, v štádiu holobytu. Nikde však nevidno stopy plytvania, nelogických zákutí, či zlých dispozícií. Práve naopak, denná časť sústredená na prízemí a nočná na poschodí, ako aj minimum komunikačných priestorov ukazujú na efektívne využitie priestoru.

Negatívne hodnotíme zbytočne malé okná na poschodiach v niektorých spálňach niektorých domov, kde dostal prednosť dizajn pred praktickou stránkou vecí.

04.07.2013 / Ľuboš Mistrík

<http://reality.etrend.sk/byvanie/slnecnice-domy-nahusto-ale-predsa.html>

1. **Do ukážky 3 doplňte chýbajúce písmená.** _____/10

2. **Podčiarknite z nasledujúcich slovných spojení tie, ktoré sú združenými pomenovaniami.**

podobný štandard, nelogické zákutia, dopravná dostupnosť, priveľký pozemok, radové domy _____/2

3. **Autor ukážky 3 pokladá za komunikačný priestor v dome/byte**

A. spálňu   B. obývačku   C. predsieň   D. kuchyňu   _____/1

4. **Vypíšte z druhého odseku slovo, v ktorom nie je dodržané pravidlo o rytmickom krátení.**

..... _____/1

5. **Z ukážky 3 vypíšte cudzie slová s rovnakým významom ako nasledujúce slová.**

a) účinný .....

b) miesto.....

c) dohoda.....

_____/3

6. **Z nasledujúcej časti vety vypíšte jednotlivé slovné druhy a pomenujte ich.**

Z vtáčieho pohľadu síce prihusto a bez súkromia... _____/8

.....
 .....

7. **Z nasledujúcej vety vypíšte holú vetu.**

Otázna bude miera súkromia malej záhradky vo vnútrobloku. _____/2

.....

8. **Určte gramatické kategórie spôsob a vid slovesa vo vete.**

Negatívne hodnotíme zbytočne malé okná.

..... _____/2

9. **Určte podčiarknuté slovné druhy v nasledujúcich vetách.**

a) Radové domy sa nachádzajú ned'aleko Bratislavy .....

b) Radové domy sú ned'aleko. ..... _____/2

10. **V nasledujúcej vete sa nenachádza:**

A. spojka   B. častica   C. zámeno   D. príslovka   _____/1

Extrémom je smer ___ Bratislavy na Dunajskú Lužnú, kde je takýchto malých sídlisk až priveľa.

11. **Určte nasledujúcu vetu podľa zloženia a členitosti: Slniečnice.**

..... _____/2

Ukážka 4

V senickom drese sa prvýkrát predstavil Uruguajčan Sebastián Sosa, ktorý by mohol v najbližších dňoch posilniť Senicu. Na hosťovanie by mohol prísť z talianskeho Palerma. Po dvanástich minútach hry sa dostal mladý útočník do prvej vážnejšej príležitosti, no sieť nerozvlnil. Onedlho zahrávali Záhoráci nepriamy kop zvnútra pokutového územia, ale po pokuse Tomáša Kóňu sa otriaslo len brvno třeckej brány. Hral sa výborný futbal, často na jeden dotyk. Obe mužstvá chceli kombinovať. Aktívnejší i futbalovejší boli domáci. V 24. minúte sa po rohovom kope dostala lopta k Jiráskovi a ten krásnou strelou poslal svojich do vedenia. Po polhodine hry sa k nebezpečnej hlavičke dostali hostia, no Kamesch zasahovať nemusel. Prvú 45-minútovku sa výbornými zákrokmi skúsený gólman blysol. Pri šanci Joukla v 43. minúte mu pomohlo i brvno. Seničania šli tesne pred odchodom do kabín do dvojgólového vedenia, keď sa spoza 16-ky napriahol Jirásek a nechytateľnou delovkou pridal svoj druhý gól v zápase.

1. **Proti komu hrali Seničania?** ..... ___/1
2. **Napište meno brankára.** ..... ___/1
3. **Vypíšte číslovky v ukážke 4 slovom.** ..... ___/4
 .....
 .....
4. **Vypíšte z ukážky 4 tri hovorové slová.** ..... ___/3
 .....
5. **Ktoré z daných slovných spojení je združené pomenovanie?** ..... ___/1
 A. pokutové územie   B. mladý útočník   C. senický dres   D. talianske Palermo
6. **Z podčiarknutej vety ukážky 4 vypíšte príslovku.** ..... ___/1
 .....
7. **Do ktorého jazykového štýlu patrí ukážka 4?** ..... ___/1
 A. hovorový   B. umelecký   C. publicistický   D. Administratívny

Koniec testu.